

הַלְבוֹת גִּנְבָּה פֶּרֶק ח

א. מִצוֹת עֲשֵׂה לְצַדֵּק הַמֵּאֲזָנִים וְהַמְשַׁקְלוֹת וְהַמְדוֹת יָפָה יָפָה וּלְדַקְדֵּק בְּחִשְׁבוֹנָן בְּשַׁעַת עֲשִׂיתָן, שֶׁנֶּאֱמַר "מֵאֲזָנֵי צֶדֶק אֲבִי-צֶדֶק, אֵיפֶת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָּכֶם" (ויקרא יט, לו).

ב. וְכֵן בְּמִדַּת הַקֶּרֶק, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּחִשְׁבוֹן מְשִׁיחַת הַקֶּרֶק עַל פִּי הָעִיִּקְרִים הַמִּתְבָּאֲרִים בְּכַתְבֵּי הַגִּימְטְרִיּוֹת, שֶׁאֶפְלוּ מְלֹא אֶצְבַּע מִן הַקֶּרֶק, רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הִיא מְלֵאָה כְּרָכֶם.

ג. אַרְבַּע אֲמוֹת הַסְּמוּכִין לְחָרִיץ, מְזַלְזֵלִין בְּמְשִׁיחַתָּן; וְהַסְּמוּכִים לְשֵׁפֶת הַנָּהָר אֵין מוֹשְׁחִין אוֹתָן כָּלֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁלֹבְנֵי רִשּׁוֹת הָרָבִים. וְהַמּוֹדֵד אֶת הַקֶּרֶק לֹא יִמָּד לְאַחַד בִּימוֹת הַחֲמָה וּלְאַחַד בִּימוֹת הַגָּשְׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲבֵל מֵתְקַצֵּר בִּימוֹת הַחֲמָה; לְפִיכָף אִם מֵדֵד בְּקֶנֶה אוֹ בְּשִׁלְשֵׁלַת בְּרוֹזֵל וְכִיּוֹצֵא בָּהּ, אֵין בְּכָף כָּלוּם.

ד. אֵין עוֹשִׂין מְשַׁקְלוֹת לֹא שְׁלֵבְדִיל, וְלֹא שְׁלַעּוֹפֶרֶת, וְלֹא שְׁלִשְׁאָר מִיְּנֵי מִתְכוֹת כְּאִלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲלִין חֲלוּדָה וּמִתְחַסְרִין; אֲבָל עוֹשִׂין שְׁלִצְחִיחַ סֵלַע, וְשִׁלְזֹכּוּכִית, וְשִׁלְאָבֵן שֶׁהֵם, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן.

ה. אֵין עוֹשִׂין אֶת הַמַּחֵק לֹא שְׁלֵד־לַעַת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַל, וְלֹא שְׁלִמְתַּכַּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבִּיד; אֲבָל עוֹשֶׂהוּ שְׁלִזִית, וְשִׁלְאָגוֹזִים, וְשִׁלְשַׁקְמָה, וְשִׁלְאָשְׁכְּרוּעַ, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן.

ו. אֵין עוֹשִׂין אֶת הַמַּחֵק, צִדּוֹ אֶחָד קָצֵר וְצִדּוֹ אֶחָד עָבָה. וְלֹא יִמָּחַק מְעַט מְעַט, מִפְּנֵי שֶׁמִּפְחִיתוֹ לְמוֹכֵר; וְלֹא יִמָּחַק בְּבֵת אַחַת, מִפְּנֵי שֶׁמִּפְחִיתוֹ לְלוֹקָח.

ז. אֵין טוֹמְנִין אֶת הַמְשַׁקְלוֹת בְּמִלַּח כְּדֵי שִׁיפְחָתוּ, וְלֹא יִרְתִּיחַ בְּמִדַּת הַלַּח בְּעֵת שֶׁמוֹדֵד, וְאֶפְלוּ הִיָּתָה הַמֶּדָּה קִטְנָה בְּיוֹתֵר: שֶׁהִרִי הַתּוֹרָה הַקְּפִידָה עַל הַמְדוֹת בְּכָל שֶׁהוּא שֶׁנֶּאֱמַר "וּבַמְשׁוֹרָה" (ויקרא יט, לה), וְהִיא מֶדָּה קִטְנָה אֶחָד מְשֻׁלוּשָׁה וְשִׁלּוּשִׁים בְּלוּג.

ח. מוֹכְרֵי עֲשָׂשִׁיּוֹת שְׁלֵבְרוֹזֵל וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן צָרִיךְ לִהְיוֹת חוּט הַמֵּאֲזָנִים שְׁאוּחַז הַשּׁוּקֵל בְּיָדוֹ תְּלוּי בְּאוֹיֵר שְׁלוּשָׁה טַפָּחִים, וּגְבוּהֵינ מִן הָאָרֶץ שְׁלוּשָׁה טַפָּחִים, וְאָרֶךְ קֶנֶה הַמֵּאֲזָנִים וְאָרֶךְ הַחוּטִים שָׁנִים עָשָׂר טַפָּח.

ט. מֵאֲזָנִים שְׁלִמּוּכְרֵי צֶמֶר וְשְׁלִמּוּכְרֵי זְכוּכִית יִהְיֶה אָרֶךְ הַחוּט שֶׁהֵן תְּלוּיִין בּוֹ שְׁנֵי טַפָּחִים, וּגְבוּהֵינ מִן הָאָרֶץ שְׁנֵי טַפָּחִים, וְהַקֶּנֶה וְהַחוּטִין אָרְפֵן תִּשְׁעָה טַפָּחִים.

י. מֵאֲזָנִים שְׁלַחְנוּנֵי וְשְׁלֵבְעַל הַבֵּית יִהְיֶה אָרֶךְ הַחוּט שֶׁהֵן תְּלוּיִים בּוֹ טַפָּח, וּגְבוּהֵינ מִן הָאָרֶץ טַפָּח, וְאָרֶךְ הַקֶּנֶה וְאָרֶךְ הַחוּטִין שִׁשָּׁה טַפָּחִים.

יא. הַחוּט שֶׁתּוֹלִין בּוֹ הַפֶּלֶס, וְכֵן חוּט מֵאֲזָנִים שְׁלִזְהָב וְשְׁלִמּוּכְרֵי אֶרְגָּמָן טוֹב אֶרְכוֹ שְׁלוּשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּגְבוּהֵינ מִן הָאָרֶץ שְׁלוּשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְאָרֶךְ הַפֶּלֶס וְאָרֶךְ הַשְּׁלִשְׁלָאוֹת שְׁלֹ כָּפִי מָה שֶׁהוּא רוּצָה.

יב. מִנִּין שֶׁחֵיב הַמוֹכֵר לְהַכְרִיעַ לְלוֹקָח בְּעֵת שֶׁשּׁוּקֵל לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "אֲבֵן שְׁלֵמָה וְצֶדֶק" (דברים כה, טו), אִמְרָה תּוֹרָה צֶדֶק מְשַׁלֵּךְ וְתֵן לוֹ. וְכִמָּה בִּלָּח, אֶחָד לִמְאָה; וּבִיבֵשׁ, אֶחָד לְאַרְבַּע מֵאוֹת.

יג. כִּיצַד: מָכַר לוֹ עֶשֶׂר לִיטְרִין לַח, נֹתֵן לוֹ גְּרוּמִין אֶחָד מִעֲשָׂרָה

בליטרה; ואם מכר לו עשרים ליטרין יבש, נותן לו גרומין אחד מעשרים בליטרה. וכן לפי חשבון זה, בין רב בין מעט.

יד. במה דברים אמורים, במקום שנהגו למכר עין בעין; אבל במקום שנהגו להכריע, חייב להכריע לו טפח. הנה שוקל לו עשר ליטרין לא יאמר לו שקל אחת אחת והכרע, אלא שוקל לו עשרה בבת אחת והכרע אחד לכלן.

טו. מקום שנהגו למד בדקה, לא ימד בגסה; בגסה, לא ימד בדקה; למחק, לא יגדש ויוסיף בדמים; וכן אם נהגו לגדש, לא ימחק ויפחת מן הדמים: אלא מודד כמנהג המדינה.

טז. בני מדינה שרצו להוסיף על המדות או על המשקלות, לא יוסיפו יתר על שתות: שאם היה הקב משקל חמשה, ועשאוהו מכיל ששה הרשות בידן; יתר על ששה, לא יעשו.

יז. הסיטון מקנח את מדותיו, אחת לשלושים יום. ובעל הבית, אחת לשנים עשר חדש. והחנוני מקנח מדותיו, פעמים בשבת; וממחה משקלותיו, פעם אחת בשבת; ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל, כדי שלא יחלידו.

יח. המבקש לשקל שלושה רביעי ליטרה נותן ליטרה בכף מאזנים, והבשר ורביע ליטרה בכף שניה: שאם אתה אומר נותן חצי ליטרה ורביע ליטרה בכף אחת שפא יפל רביע הליטרה, ואין הלוקח רואהו.

יט. חייבין בית דין להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך, שיהיו מחזרין על החניות, ומצדקין את המאזנים ואת המדות, ופוסקין את השערים. וכל מי שנמצא עמו משקל חסר, או מדה חסרה, או מאזנים מקלקלין רשות יש להן להכותו כפי כוחו, ולקנסו כמה שיראה בית דין לחזק הדבר. וכל מי שמפקיע את השער ומוכר ביקר מפין אותו, וכופין אותו ומוכר כשער השוק.